

Bijlagen jaarverslag 2019

samen blijven
groeien

A. Bijlage RvT

Verslag Raad van Toezicht

De functie van intern toezichthouder is belegd bij de Raad van Toezicht, de bestuurlijke functie is opgedragen aan het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht volgt alle belangrijke ontwikkelingen binnen Proloog. Naast toezichthouder is de Raad van Toezicht ook een klankbord voor het College van Bestuur. De Raad van Toezicht richt zich in beide rollen op thema's als strategie, governance, bedrijfsvoering, financiën, kwaliteitszorg en risicomanagement. Daarnaast vervult de Raad van Toezicht de rol van werkgever voor het College van Bestuur.

Governance

Op 31 december 2019 bestaat de Raad van Toezicht uit de volgende leden:

- Arie Aalberts, voorzitter sinds 1 juli 2017;
- Andrine van Weelden (vice voorzitter), lid sinds september 2015;
- Frans Sikkes, lid sinds september 2015;
- Egon van der Veer, lid sinds september 2015;
- Elma Hafkamp, lid sinds september 2015.

De Raad van Toezicht handelt volgens de wet 'Goed onderwijs, goed bestuur'. Stichting Proloog wijkt niet af van de Code Goed Bestuur van de PO-Raad. Alle toezichthouders zijn onafhankelijk van Proloog. Daarnaast worden de statuten en de 'notitie Governance, Raad van Toezichtmodel januari 2016' gevolgd.

Een overzicht van de nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht is opgenomen in de jaarrekening.

Contacten

Naast de reguliere vergaderingen heeft de Raad van Toezicht deelgenomen aan:

- Werkbezoek waarbij twee scholen zijn bezocht;
- Twee overleggen met de GMR;
- Themabijeenkomst met o.a. gemeenteraadsleden;
- Overleg van de voorzitter met de wethouder voor onderwijs van de gemeente Leeuwarden;
- De Raad van Toezicht heeft overleg gehad met de accountant van Proloog en heeft hierbij het accountantsverslag 2018 besproken.
- Werkbezoek van wethouders aan Proloog.

Vergaderingen en agenda

- In 2019 is er door de Raad van Toezicht zes keer vergaderd en heeft er een heidag voor de RvT-leden plaatsgevonden. Deze heidag is o.a. besteed aan de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht. Deze zelfevaluatie is door de voorzitter voorbereid door individuele gesprekken met de leden van de RvT.
- Daarnaast is er sprake van een afzonderlijke auditcommissie Financiën en een auditcommissie Onderwijs, waarin twee van de RvT-leden zitting hebben. Door de auditcommissie Financiën is vijf keer vergaderd met het College van Bestuur en door de auditcommissie Onderwijs vier keer. De remuneratiecommissie voert drie maal per jaar de werkgeversgesprekken met CvB.
- In 2019 zijn de volgende financiële stukken door de Raad van Toezicht goedgekeurd: De jaarrekening 2018 en de begroting 2020.

Belangrijkste focuspunten in 2019

- toezien op de verdere samenhang tussen de diverse organen van de organisatie en het bewaken van de eenduidige uitvoering van het beleid binnen Proloog;
- rolvastheid van en binnen toezicht;
- een vaste bezetting van de commissies van de raad is een noodzakelijke waarborg voor de inhoudelijke continuïteit;

- toezien op de kwaliteit van de benodigde expertise om de onderwijsdoelstelling te realiseren;
- voorzien in kwalitatief goed basisonderwijs.

Om een en ander adequaat te kunnen uitvoeren, heeft de Raad van Toezicht er behoefte aan haar vergaderagenda goed te laten aansluiten op bovengenoemde onderdelen.

Standaard zijn daarom de volgende punten geagendeerd voor de reguliere RvT-vergaderingen:

1. Onderwijskwaliteit
2. Personeel (zowel kwalitatieve als kwantitatieve aspecten).
3. Financiën en bedrijfsvoering (incl. onderwijs kwantitatief)
4. Strategie
5. Externe en interne contacten om ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op kwaliteit van onderwijs te volgen en op tijd te kunnen anticiperen indien noodzakelijk.

Binnen deze vaste agendapunten zijn in 2019 onder andere aan de orde geweest:

- het monitorverslag/onderwijskwaliteit
- het lerarentekort en werkdruk (en daaruit voortvloeiende stakingen)
- gewijzigde opheffingsnormen in de gemeente
- verkenning tot samenwerking met een ander schoolbestuur
- implementatie van de 'dynamische organisatie'
- instemming met vervroeging van de investeringen in ICT
- wijziging toezicht door de gemeente
- financiële kwartaalrapportages en jaarrekening en begroting
- strategische beleidsagenda (begin 2019 vastgesteld)

In februari 2019 bezochten vier leden van de RvT een conferentie voor besturen en Raad van Toezicht, georganiseerd door Bureau Meesterschap. Het thema was "toekijken, toezicht én er toe doen – strategie van vandaag voor onderwijs van morgen". Een van de RvT-leden verzorgde samen met CvB een intermezzo binnen deze conferentie.



B. Bijlage GMR

Verslag Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

De samenstelling van de GMR was eind 2019 als volgt.

- Oudergeleding:
- Sharon Verbeek
 - Machteld Pronk
 - Christiaan Hentzen
 - Sureya Topbas
 - Margriet Hoitinga
 - Vacature
 - Personeelsgeleding:
 - Annette Trampe
 - Patricia Blauw
 - Vacature
 - Vacature
 - Vacature
 - Vacature

Alle zetels voor ouderleden waren voor een groot gedeelte van 2019 ingevuld. Meerdere zetels voor het personeel waren vacant. Ondanks de nodige inspanningen om personeelsleden te werven is dit helaas niet gelukt in 2019. De GMR is ook gedurende 2019 ondersteund door een extern voorzitter (Wicher Pattje) en een ambtelijk secretaris (Marleen Westenbrink).

Samenstelling

Gedurende het jaar heeft een aantal oudgedienden van de personeelsgeleding van de GMR afscheid genomen. We zijn hen erg dankbaar voor de grote inzet.

Aanpassing insteek GMR

In het afgelopen jaar is de positionering van de GMR ten opzichte van het College van Bestuur echt veranderd; de GMR laat nu een positief en opbouwend kritisch geluid horen op basis van wederzijds vertrouwen. De samenwerking met het College van Bestuur is sterk verbeterd, de communicatielijnen zijn verkort en de GMR wordt eerder betrokken als klankbord bij nieuwe ideeën.

Werkzaamheden 2019

Van alle werkzaamheden zijn de volgende waarschijnlijk de belangrijkste geweest:

- De GMR is nauw betrokken geweest bij de samenstelling van de strategische beleidsagenda 2018-2022.
- Er vonden verschillende GMR vergaderingen plaats waarbij er overleg was tussen het College van Bestuur en de GMR-leden. Bij twee overleggen is de Raad van Toezicht (gedeeltelijk) aangeschoven.



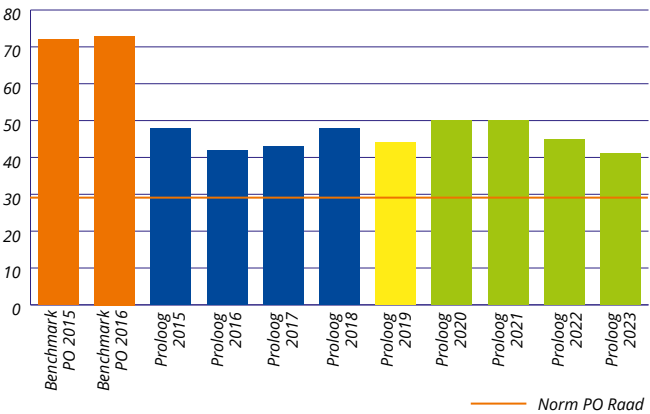
C. Financiële analyse

C1. Kengetallen

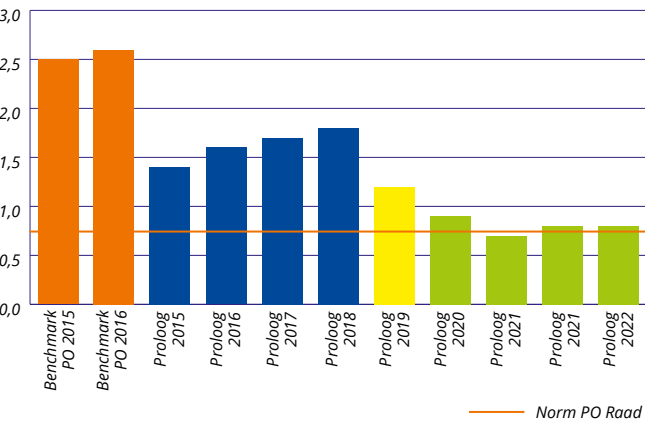
In onderstaande tabel zijn de kengetallen van 2016 tot en met 2019 (inclusief norm) opgenomen:

	2016	2017	2018	2019	PO-raad (signaal)
Baten gewone bedrijfsvoering	22.047.213	22.807.748	25.019.879	25.99.407	
<i>Solvabiliteit</i>					
• Eigen vermogen/ totaal vermogen	0,43	0,43	0,46	0,44	<0,30
<i>Liquiditeit</i>					
• Vlottende activa/ kortlopende schulden	1,57	1,75	1,82	1,16	<0,75
<i>Rentabiliteit</i>					
• Resultaat/baten	0,99%	0,89%	1,68%	-0,1%	<0%
<i>Kapitalisatiefactor</i>					
• Totaal activa minus gebouwen en terreinen/totaal baten	30,41%	31,33%	30,16%	31,21%	<37%

Solvabiliteit



Liquiditeit



Solvabiliteit

De ratio ‘solvabiliteit’ geeft de mate aan waarin Proloog in staat is om op de lange termijn aan al haar financiële verplichtingen te voldoen. Stichting Proloog voldoet ruimschoots aan de norm zoals deze is gesteld door de PO-raad (30%).

Liquiditeit

Deze ratio berust op de gedachte dat voor de vlottende activa (voor zover niet in liquide vorm aanwezig) op korte termijn geld wordt ontvangen (debiteuren worden geïnd), terwijl daartegenover staat dat voor het kort vreemd vermogen op korte termijn geld moet worden uitgegeven. Als tegenover de schulden maar voldoende vlottende activa aanwezig zijn, is de liquiditeit “in orde”. In beginsel dient dit verhoudingsgetal

minimaal 1,00 te bedragen. De huidige liquiditeitspositie vereist een strakke monitoring. Maandelijks wordt er aan de directie gerapporteerd en elke 4 maand aan de Raad van Toezicht en de gemeente Leeuwarden over de stand van zaken met betrekking tot de liquiditeiten. Stichting Proloog voldoet aan de norm zoals deze is gesteld door de PO-raad (0,75).

Rentabiliteit

Veelal wordt bij dit kengetal gesproken over een ‘maat voor het begrotingsoverschot.’ Als norm voor dit kengetal kan worden genoemd een percentage van 0 tot 3%. Bij een negatief jaarrekeningresultaat ontstaat er dus een negatief percentage. Bij een percentage van 0 is er daarbij bovendien nog geen sprake van ‘koopkrachthandhaving’. Voor 2019 bedraagt de rentabiliteit van Proloog -0,10%.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor betreft een kengetal om te signaleren of onderwijsinstellingen misschien een deel van hun kapitaal niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van hun taken.

Als instellingen meer kapitaal hebben dan past bij de jaarlijkse baten, wordt een deel van dat kapitaal kennelijk niet efficiënt benut: men zou immers dezelfde diensten moeten kunnen leveren met minder kapitaal.

Voor schoolbesturen in PO wordt een bovengrens aan de kapitalisatiefactor van 37% acceptabel geacht. Proloog overschrijdt deze grenswaarde niet.

C2. Analyse resultaat

Algemeen

In onderstaand overzicht zijn de cijfers opgenomen van de jaarrekening 2019 in vergelijking tot 2018 en de begroting 2019.

x € 1.000,-	2019	Begroting 2019	2018	Verschil 2018-2019	Verschil 2019-Begroting 2019
<i>Baten</i>					
• Rijksbijdragen OCW	24.678	24.322	21.918	760	356
• Overige overheidsbijdragen en -subsidies	442	244	367	75	198
• Overige baten	480	297	735	-255	182
<i>Totaal baten</i>	<i>25.599</i>	<i>24.863</i>	<i>25.020</i>	<i>580</i>	<i>736</i>
<i>Lasten</i>					
• Personeelslasten	20.368	19.838	19.760	608	530
• Afschrijvingen	580	550	570	9	30
• Huisvestingslasten	2.389	2.254	2.200	189	134
• Overige instellingslasten	2.283	2.201	2.032	252	82
<i>Totaal lasten</i>	<i>25.619</i>	<i>24.843</i>	<i>24.561</i>	<i>1.058</i>	<i>776</i>
<i>Financiële baten en lasten</i>	<i>-6</i>	<i>-7</i>	<i>-1</i>	<i>-5</i>	<i>1</i>
<i>Resultaat</i>	<i>-25</i>	<i>13</i>	<i>458</i>	<i>-483</i>	<i>-38</i>

Rekening 2019
versus begroting 2019

Post	Afwijking x € 1.000,-	Verklaring
Rijksbijdragen OCW	+356	In de begroting is rekening gehouden met een verwachte stijging van de rijksbijdragen van 4%. Op basis van de DUO beschikkingen is dit gerealiseerd. In december is een aanvullende rijksbijdrage uitgekeerd. Deze aanvullende rijksbijdrage dient deels ter compensatie van de extra personele kosten in februari 2020 (€ 373.180,-). Op 3 februari is bekend geworden dat deze aanvullende rijksbijdrage 5/12 in boekjaar 2019 en 7/12 in boekjaar 2020 verantwoord dient te worden.
Overige overheidsbijdragen	+198	Voor het schooljaar 2019-2020 zijn er 11 scholen (2018-2019: 8 scholen) van Proloog waaraan een subsidie door de gemeente Leeuwarden is toegekend in het kader van het project Kansen voor Kinderen. De totale subsidie voor schooljaar 2019-2020 bedraagt € 310.000,-. De subsidie wordt toegerekend aan het boekjaar waar ook de kosten zijn gemaakt (293.000 euro voor 2019). Ten opzichte van de begroting 2019 is er sprake van een stijging van de opbrengsten van + € 178.000,-.
Overige baten	+70	De overige baten zijn hoger vanwege de toename van de opbrengsten inzake detachering (+ € 118.000,-) en hogere opbrengsten vanwege projecten. Met name de ontvangen subsidies vanuit het jeugdeducatiefonds (€ 25.052,-) zijn hoger dan verwacht.

Post	Afwijking x € 1.000,-	Verklaring
Personeelslasten	-530	Op basis van het bestuursformatieplan 2019-2020 wordt er 2 FTE meer ingezet dan in schooljaar 2018-2019. Deze aanvullende lasten worden gedekt door een stijging van de Onderwijsachterstandsmiddelen. Daarnaast stijgen de personele lasten vanwege een verhoging van de werkdrukverlagende middelen (€ 155 naar € 220 per leerling). Macro breed is er sprake van een stijging van de pensioenlasten (ABP). In december is daarnaast een transitievergoeding uitbetaald van € 75.000,-.
Afschrijvingen	-16	De werkelijke afschrijvingslasten wijken af van de begroting vanwege extra investeringen op het gebied van ICT.
Huisvestingslasten	-134	De huisvestingslasten zijn hoger dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Met name de scholen in voormalig Boarnsterhim hebben te maken met grootschalige problemen op het gebied van het klimaat, welke hun oorsprong hebben in de bouwperiode. Proloog was geen bouwheer voor deze gebouwen. Om de problemen op te lossen zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd door externe adviseurs. Daarnaast is er in 2019 eenmalig geïnvesteerd in de tuin van de Aventurijn vanwege aanhoudende problemen met betrekking tot afwatering.
Overige instellingslasten	-82	De overige instellingslasten zijn hoger vanwege de inhuur van deskundigen met name vanwege aanvullende onderzoeken, inhuur van derden (o.a. IQ onderzoeken en een kwaliteitsmedewerker) als gevolg van de herstructurering van de afdeling onderwijs. Daarnaast worden er aanvullende uitgaven verwacht i.v.m. de besteding van de projecten.
Financiële baten en lasten	+1	Geen opmerkingen

C3. Financiering

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de uitvoering van het beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

Algemeen

Proloog heeft de beschikking over een rekening courant krediet bij de Rabobank van € 375.000,-.

Treasury

De wettelijke kaders voor het beleid inzake beleggen, lenen en financiële derivaten zijn opgenomen in de ‘Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2017’ (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 1 juli 2017). Afgeleid van deze regeling heeft stichting Proloog een treasurystatuut opgesteld.

Beleid en de uitvoering ten aanzien van het beleggen en belenen

- De algemene doelstellingen van het treasurybeleid van Stichting Proloog zijn:
- het zorgdragen voor de tijdige beschikbaarheid van de benodigde middelen tegen acceptabele condities;
 - het minimaliseren van de kosten van het verkrijgen van financiële middelen;
 - het optimaliseren van het rendement van eventuele tijdelijk overtollige liquide financiële middelen

- het beheersen van financiële risico's die aan de financiële posities en geldstromen zijn verbonden;
- het registreren van transacties in de administratie;
- het vormen van adequate dossiers;
- een goede interne en externe informatievoorziening over de uitvoering van het treasurybeleid;
- het nakomen van wettelijke verplichtingen inzake bovenstaande.

Omvang van de beleggingen en beleningen
Lening Stichting Greencrowd:
In 2013 is een lening van € 24.050,- aangegaan met de Stichting Greencrowd ten behoeve van de aanleg van zonnepanelen op De Potmarge. De lening kent twee tranches:

- a. € 12.000,- af te lossen in vijf jaar annuïtair met vaste rente van 4%; einddatum looptijd tot 1 augustus 2018.
- b. € 12.050,- af te lossen in tien jaar annuïtair met vaste rente van 6%; einddatum looptijd tot 1 augustus 2023.

Daarnaast heeft Proloog de beschikking over de volgende kredietfaciliteiten in rekening courant:

	Krediet	Saldo eind 2019
Rabobank	375.000	+/- 1.693.523

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is in de jaarrekening opgenomen. Uit dit overzicht blijkt dat het saldo aan liquide middelen in 2019 is afgenomen met € 1.315.000,-. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het negatief resultaat over 2019 (€ -25.000,-) en doordat er meer is geïnvesteerd dan afgeschreven (- € 1.300.000).

C4. Begroting

Resultatenrekening	Begroting 2020
• Rijksbijdragen OCW	24.730.019
• Overige overheidsbijdragen	356.549
• Overige baten	457.112
<i>Totaal baten</i>	<i>25.561.680</i>
• Personeelslasten	20.401.196
• Afschrijvingen	789.277
• Huisvestingslasten	2.224.224
• Overige instellingslasten	2.188.333
<i>Financiële baten en lasten</i>	<i>25.603.031</i>
Saldo financiële baten en lasten	-2.194
<i>Totaal resultaat</i>	<i>-43.545</i>

De begroting 2020 is door het College van Bestuur vastgesteld op 12 november 2019 en door de Raad van Toezicht goedgekeurd op 26 november 2019.

De gemeenteraad van de gemeente Leeuwarden heeft de begroting goedgekeurd in de vergadering van 3 april 2020.

De begroting sluit met een negatief exploitatieresultaat van € 43.545,-



D. Meerjarenperspectief

Goed financieel management is een basisvoorwaarde voor het verzorgen van kwalitatief goed primair onderwijs. Met name sinds de invoering van lumpsumfinanciering in 2006 worden steeds meer eisen gesteld aan hoe schoolbesturen hun financiële middelen sturen, beheersen en verantwoorden. Daarbij is het belangrijk om de juiste balans te vinden tussen het opbouwen van een noodzakelijke en verantwoorde vermogenspositie en het maximaal inzetten van de ter beschikking gestelde publieke middelen ten behoeve van het onderwijs.

Schoolbesturen in het primair onderwijs werken steeds meer systematisch en doelgericht aan het maximaliseren van de leerresultaten met behulp van een planmatige cyclus van kwaliteitszorg.

Goed financieel management betekent in deze context: het zodanig managen van de beschikbare middelen dat de doelstellingen op organisatie- en schoolniveau op een effectieve en efficiënte wijze worden behaald.

Het gaat bij financieel beleid weliswaar voornamelijk over financiële doelstellingen, maar ook bij het formuleren en realiseren van die doelstellingen staat de maatschappelijke opdracht van het bestuur centraal: het verzorgen van kwalitatief goed primair onderwijs. Dit betekent niet dat financieel management per definitie ondergeschikt is aan het realiseren van onderwijskundige doelen. Financieel management moet ook bijdragen aan het voortbestaan van het schoolbestuur.

Door dat belang kunnen vanuit financieel management ook voorwaarden voortkomen, die van invloed zijn op de beleidsruimte van andere beleidsterreinen. Het is aan schoolbesturen om financieel management een richting te geven en daarover verantwoording af te leggen.¹

Personele bezetting en leerlingenaantallen

Kengetal	2019-2020	2020-2021*	2021-2022*	2022-2023*
Leerlingenaantallen	3.736	3.745	3.750	3.750
Personele bezetting in FTE (scholen)				
Te verdelen in:	221	226	235	235
• Bestuur/Management	20	20	21	21
• Personeel primair proces	176	169	170	171
• Ondersteunend personeel	25	32	40	40

*Prognose

Leerlingenaantal

Naar verwachting zal de stabilisatie van het aantal leerlingen die op 1 oktober 2019 is behaald de komende jaren doorzetten.

Personeel

De afgelopen jaren is adequaat gestuurd op de omvang en samenstelling van de personele formatie.

Voor de berekening van de formatie per school maakt Proloog gebruik van een vaste formatiesleutel. De gemiddelde groepsgrootte bedraagt 22 leerlingen. De verhouding tussen het onderwijzend personeel en ondersteuning is goed. Per schooljaar wordt een formatieplan opgesteld waarin op basis van het verwachte aantal leerlingen aan het begin van het schooljaar en de formatiesleutel de omvang van de formatie per school wordt bepaald. Personeel wordt ingezet op basis van behoefte en niet op basis van beschikbare middelen.

Werkdrukverlagende middelen

Begin 2018 is er extra geld beschikbaar gesteld voor werkdrukverlagende middelen. Voor Proloog betekent dit dat er voor het schooljaar 2018-2019 € 0,6 miljoen extra geld beschikbaar is. Het bedrag zal de komende jaren oplopen tot circa € 1 miljoen. Met betrekking tot de besteding van de extra werkdrukverlagende middelen is het team van de school aan zet. De gelden worden dan ook direct aan de school uitgekeerd en elk schoolteam zal aan de slag gaan met het opstellen van een bestedingsplan. De gelden kunnen worden omgezet in personele inzet, professionalisering en materieel.

Bestuurlijk hebben we een format voor een bestedingsplan beschikbaar gesteld aan de scholen en zullen we de besteding afzonderlijk in de administratie opnemen. Omdat de zeggenschap over de besteding van de gelden niet bestuurlijk maar bij de scholen is belegd, is het nog onduidelijk in hoeverre de middelen leiden tot een aanpassing van de personele bezetting. Gedeeltelijk zullen de middelen worden ingezet voor ondersteuning door middel van onderwijsassistenten en administratieve ondersteuning. In de meerjarenprognose is rekening gehouden met een stijging van de personele inzet.

Werkdrukverlagende middelen

	Totaal 2019
Werkdrukverlagende middelen 2018-2019 (7/12 deel)	343.442
Werkdrukverlagende middelen 2019/2020 (5/12 deel)	348.883
<i>Totaal</i>	692.324
Personele uitgaven	553.444
Materiële uitgaven	53.923
<i>Totaal uitgaven</i>	607.367
Saldo (nog te besteden 2020)	84.957

1 Bron handreiking van financiën in het primair onderwijs

Meerjarenbegroting

Stichting Proloog heeft zich in lijn met de uitgangspunten van de PO-raad de volgende normen vastgesteld als het gaat om de kengetallen solvabiliteit en liquiditeit.

	Signaal PO raad	Norm Proloog
Solvabiliteit	30%	35% - 45%
Liquiditeit	0,75	0,75 - 1,25

De solvabiliteit en de liquiditeitsnorm zijn structureel hoger dan de normen zoals opgenomen in de signaallijst PO-raad. Dit heeft de volgende redenen:

- Proloog heeft onder verscherpt toezicht gestaan van het ministerie van OCW en de gemeente Leeuwarden. Hierdoor wordt voorzichtigheid betracht.
- De uitkomsten uit de risicoparagraaf geven aanleiding tot een hogere buffer. Met name de risico's m.b.t. de gemeentelijke herindeling en de personele risico's geven aanleiding tot een hogere norm.

In de strategische beleidsagenda (2018-2022) heeft Proloog in aansluiting op de landelijke ontwikkelingen per thema aangegeven waar ze staat, wat haar ambitie is en wat zij doet om deze ambitie te realiseren. Deze ambities kosten extra geld.

In de meerjarenbegroting houden we rekening met extra uitgaven als gevolg van de uitwerking van de strategische beleidsagenda. De kengetallen solvabiliteit en liquiditeit zullen hierdoor lager worden:

	31-12-2018	21-12-2022
Solvabiliteit	48%	40%
Liquiditeit	1,8	0,9

1	Activa	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
	<i>Vaste activa</i>					
1.2	Materiële vaste activa					
1.2.1	• Gebouwen en terreinen	953.900	1.152.200	1.100.500	1.048.800	997.100
1.2.2	• Inventaris en apparatuur	4.054.842	3.518.192	2.918.542	2.418.892	3.069.242
1.2.3	• Andere vaste bedrijfsmiddelen	494.280	534.280	584.280	634.280	684.280
	<i>Totaal vaste activa</i>	<i>5.503.022</i>	<i>5.204.672</i>	<i>4.603.322</i>	<i>4.101.972</i>	<i>4.750.622</i>
	<i>Vlottende activa</i>					
1.5	Vorderingen					
1.5.1	• Debiteuren	257.000	280.500	286.110	291.832	297.669
1.5.2	• OCW	904.022	922.102	904.544	959.355	978.542
1.5.7	• Overige vorderingen	45.000	245.900	250.818	55.834	-143.049
1.5.8	• Overlopende activa	256.200	261.324	266.551	271.882	277.319
	<i>Totaal vlottende activa</i>	<i>1.480.222</i>	<i>1.709.826</i>	<i>1.744.023</i>	<i>1.578.903</i>	<i>1.410.481</i>
1.7	<i>Liquide middelen</i>	<i>872.565</i>	<i>235.755</i>	<i>699.118</i>	<i>1.197.045</i>	<i>716.184</i>
	<i>Totaal activa</i>	<i>7.855.809</i>	<i>7.150.253</i>	<i>7.046.463</i>	<i>6.877.920</i>	<i>6.877.287</i>

Ref. Toelichting

- 1.2.1 In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met een bedrag van € 250.000,- voor investeringen in gebouwen.
- 1.2.2 In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met investeringen in het wifinetwerk (€ 400.000,-; 2019) en investeringen in devices (€ 1.500.000,- voor de periode 2019-2020). Voor 2024 is een € 1.200.000,- gereserveerd voor inventaris en apparatuur.
- 1.5.8 De liquiditeit zal eind 2023 en 2024 onder druk komen te staan. Dit wordt veroorzaakt door de voorfinanciering van de uitbreiding van IKC Wiarda (€ 300.000). Om liquiditeitsrisico uit te sluiten is besloten de huidige kredietfaciliteit te verhogen met € 300.000,-. In het huisvestingsplan van de gemeente Leeuwarden is voor de uitbreiding van IKC Wiarda € 500.000,- gereserveerd (€ 200.000 voor uitbetaling in 2022 en € 300.000 voor uitbetaling in 2023).

2	Passiva	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
2.1	<i>Eigen vermogen</i>					
2.1.1	Algemene reserve	3.894.978	3.525.398	3.220.028	3.083.351	3.042.263
2.1.2	Bestemmingsreserves	56.971	58.111	59.273	60.458	61.667
	<i>Totaal vermogen</i>	<i>3.951.949</i>	<i>3.583.509</i>	<i>3.279.300</i>	<i>3.143.809</i>	<i>3.103.931</i>
2.2	<i>Voorzieningen</i>					
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
2.2.2	Voorziening onderhoud	793.539	420.506	583.919	512.754	512.754
	<i>Totaal voorzieningen</i>	<i>1.043.539</i>	<i>670.506</i>	<i>833.919</i>	<i>762.754</i>	<i>762.754</i>
2.3.3	<i>Langlopende schulden</i>	<i>142.048</i>	<i>123.600</i>	<i>105.152</i>	<i>86.704</i>	<i>68.256</i>
	<i>Totaal langlopende schulden</i>	<i>142.048</i>	<i>123.600</i>	<i>105.152</i>	<i>86.704</i>	<i>68.256</i>
2.4	<i>Kortlopende schulden</i>					
2.4.1	Kredietinstellingen	0	0	0	0	0
2.4.3	Crediteuren	388.133	395.896	403.814	411.890	420.128
2.4.6	Belastingen en premies sociale verzekeringen	901.895	919.933	938.332	957.098	976.240
2.4.7	Schulden terzake van pensioenen	252.191	257.235	262.379	267.627	272.980
2.4.8	Overige kortlopende schulden	142.051	144.862	147.790	150.746	153.761
2.4.9	Overlopende passiva	1.034.002	1.054.682	1.075.776	1.097.291	1.119.237
	<i>Totaal kortlopende schulden</i>	<i>2.718.273</i>	<i>2.772.639</i>	<i>2.828.091</i>	<i>2.884.653</i>	<i>2.942.346</i>
	<i>Totaal passiva</i>	<i>7.855.809</i>	<i>7.150.253</i>	<i>7.046.463</i>	<i>6.877.920</i>	<i>6.877.287</i>

In de meerjarenverwachting is rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen (op basis van referentie):

- Ref. Toelichting*
- 2.2.1 Een verwachte stabiele personele voorziening van € 250.000 voor uitbetaling van transitievergoeding en outplacement trajecten.
- 2.2.2 De omvang van de voorziening onderhoud is vastgesteld op basis van het in 2019 geactualiseerde meerjarenonderhoudsplan van Proloog.



Staat van baten en lasten	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Baten</i>					
• Rijksbijdragen OCW	24.730.019	25.346.135	26.014.539	26.709.366	27.234.240
• Overige overheidsbijdragen en -subsidies	356.549	310.520	314.250	318.075	322.997
• Overige baten	475.112	474.823	477.663	480.532	483.430
<i>Totaal baten</i>	<i>25.561.680</i>	<i>26.131.477</i>	<i>26.806.453</i>	<i>27.507.973</i>	<i>28.040.667</i>
<i>Lasten</i>					
• Personeelslasten	20.401.196	20.965.835	21.554.464	22.164.198	22.605.882
• Afschrijvingen	789.277	935.350	925.350	925.350	925.350
• Huisvestingslasten	2.224.224	2.548.200	2.596.664	2.536.411	2.548.817
• Overige instellingslasten	2.188.333	2.047.532	2.031.183	2.014.506	1.997.496
<i>Totaal lasten</i>	<i>25.603.030</i>	<i>26.496.917</i>	<i>27.107.661</i>	<i>27.640.465</i>	<i>28.077.545</i>
<i>Saldo baten en lasten</i>	<i>-41.350</i>	<i>-365.441</i>	<i>-301.208</i>	<i>-132.491</i>	<i>-36.878</i>
<i>Financiële baten en lasten</i>	<i>-2.194</i>	<i>-3.000</i>	<i>-3.000</i>	<i>-3.000</i>	<i>-3.000</i>
<i>Netto resultaat</i>	<i>-43.544</i>	<i>-368.441</i>	<i>-304.208</i>	<i>-135.491</i>	<i>-39.878</i>

Toelichting resultatenrekening

De verwachte negatieve resultaten over 2020 t/m 2024 (€ 0,9 miljoen) kunnen worden opgevangen door het eigen vermogen (€ 4 miljoen).

Rijksbijdragen OCW

Een verwachte stijging van de rijksbijdragen van 2% per jaar. Een jaarlijkse verhoging van de werkdrukverlagende middelen. Een stijging van de Onderwijs Achterstands Beleidsmiddelen. In de rijksbijdragen is rekening gehouden met een daling van de bekostiging in verband met de opheffing van 2 brinnummers. Hiervoor zullen fusiemiddelen worden ontvangen voor 6 jaar. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden dat de fusiemiddelen de daling van de rijksbekostiging zullen compenseren.

Personele lasten

Een verwachte stijging van de personele lasten van 2% per jaar. Een verwachte stijging van de personele lasten vanwege toename van het aantal projecten en een toename van de rijksbijdragen (werkdrukverlagende middelen).

Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten zullen stijgen vanwege de aanvullende investeringen in Devices en professionalisering Netwerk- en systeembeheer.

Huisvestingslasten

In de huisvestingslasten is een verwachte toename opgenomen vanwege de stijging van de energielasten en aanvullende investeringen in Duurzaamheid gebouwen (jaarlijks + € 170.000).

Overige instellingslasten

In de overige instellingslasten zijn, ontleend aan de strategische beleidsagenda, aanvullende uitgaven opgenomen inzake het projecten op het gebied van IKC, Communicatie, Innovatie en Personeel (jaarlijks +€ 290.000,-).

D1. Rapportage

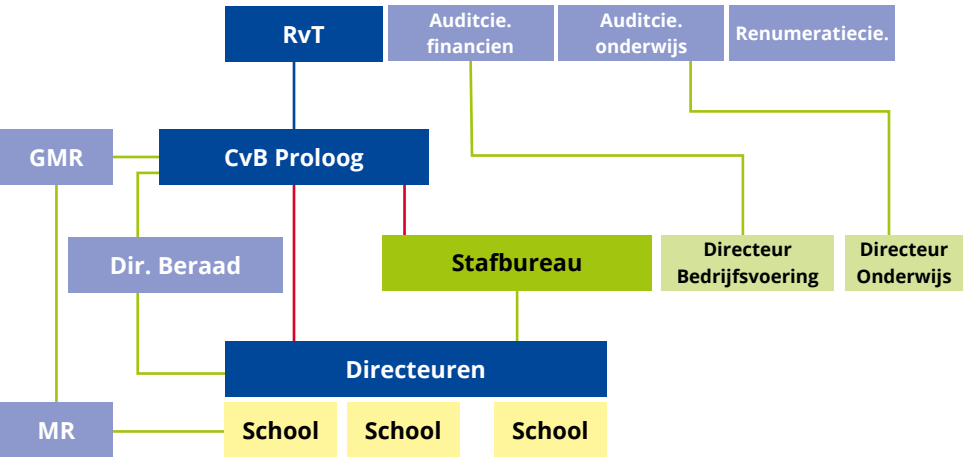
Het risicobeheersingssysteem waarborgt dat tijdig risico's worden gesignaleerd. Het risicobeheersingssysteem is te verdelen in de rollen en verantwoordelijkheden binnen de organisatie (zie onderstaand Organogram) en de wijze van rapportering over resultaten.

Raad van Toezicht

- de RvT is werkgever van het CvB (en niet van de overige medewerkers van Proloog).
- de RvT heeft een toezichtfunctie op het CvB (en de organisatie).
- de RvT heeft een adviesfunctie naar het CvB (en niet naar de overige medewerkers van Proloog).

De lijn van de RvT beperkt zich dus tussen RvT en CvB, met uitzondering van een advieslijn met de controller. Uiteraard heeft de RvT diverse andere contacten in de organisatie. Maar dit zijn uitsluitend contacten om zich als RvT te (laten) informeren.

Organogram



- Hiërarchische lijn
- Toezichtslijn
- Functionele lijn/advieslijn

Auditcommissies:

De RvT heeft een auditcommissie financiën en een auditcommissie onderwijs ingesteld. Deze commissies adviseren de RvT.

Remuneratiecommissie:

De RvT is werkgever van het CvB. Als de RvT een remuneratiecommissie instelt, adviseert deze commissie de RvT over alle werkgeverszaken die betrekking hebben op het CvB.

Deze commissies bestaan in de regel uit leden van de RvT.

Stafbureau

Het stafbureau wordt hiërarchisch aangestuurd door het College van Bestuur, maar adviseert aan het schoolmanagement en het College van Bestuur.

Op verzoek van het College van Bestuur kan de staf, via het CvB ook de Raad van Toezicht en/of de GMR adviseren. De directeuren bedrijfsvoering en onderwijs worden aangestuurd door het CvB, maar hebben een rechtstreekse lijn naar de RvT. Deze wederzijdse functionele lijn (dus geen hiërarchische lijn) is vanwege de toezichthoudende taak van de RvT.

Directeurenberaad

Het directeurenberaad heeft via overleg met de CvB een directe advies lijn naar het CvB. Dit overleg vindt zes keer per jaar plaats.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)

De GMR heeft via overleg met de CvB op onderdelen instemmingsrecht en op andere onderdelen adviesrecht naar het CvB. Het overleg tussen CvB en RvT vindt acht keer per jaar plaats.

De GMR heeft via overleg met de RvT een directe advies lijn naar de RvT. Dit overleg vindt twee keer per jaar plaats.

Managementrapportages

Zowel op financieel als onderwijskundig gebied worden resultaten gemonitord. De onderwijskundige resultaten via het monitorverslag (twee keer per jaar) en de financiële resultaten en ziekteverzuim via kwartaal- en jaarrapportages.

Samenvattend worden de volgende rapportages binnen Proloog opgesteld:

Rapportage	Verantwoordelijk	Aan wie	Periode	Deadline
Begroting	College van Bestuur	RvT, Gemeente	Jaarlijks	1 december
Jaarrekening	College van Bestuur	RvT, Gemeente	Jaarlijks	1 juni
Kwartaalrapportages	College van Bestuur	RvT, Gemeente	Per kwartaal	
Schoolbegroting	Schooldirecteur	College van Bestuur	Jaarlijks	1 december
Schoolexploitatie	Schooldirecteur	College van Bestuur	Jaarlijks	1 mei
Monitorverslag	College van Bestuur	RvT	2x per jaar	Maart en oktober
Bestuursformatieplan	College van Bestuur	RvT	Jaarlijks	1 mei

E. Risicoparagraaf

Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In onderstaande paragraaf zijn de risico's voor Proloog nader beschreven. Dit betreffen de risico's van financiële aard. In deze risico-paragraaf zijn geen risico's opgenomen met betrekking tot onderwijsprestaties.

Toename van de personele risico's en verplichtingen (WNRA, WAB, WGA, ZW)

Het kabinet streeft naar structurele verbeteringen van de arbeidsmarkt en de sociale zekerheid. Een goed werkende arbeidsmarkt is van groot belang voor economische groei. Er zijn en worden wijzigingen doorgevoerd op de flexwet, ontslagrecht en de werkloosheidswet.

De invoering van de WAB en de WNRA, nieuwe cao's en andere ontwikkelingen dwingen schoolbesturen diverse aspecten van het bestaande personeelsbeleid tegen het licht te houden. Voor het primair onderwijs is dit extra urgent vanwege de terugtrekkende beweging van het participatie- en vervangingsfonds. Voor het openbaar onderwijs speelt nog de normalisatie van de rechtspositie van ambtenaren. De belangrijkste ontwikkelingen op dit gebied zijn:

- De invoering van de WAB per 1 januari 2020 (Wet arbeidsmarkt in balans) en de gevolgen voor het vervangingsbeleid.
- De invoering van de WAB per 1 januari 2020 (Wet arbeidsmarkt in balans) en de gevolgen voor het ontslagrecht;
- De invoering van de WNRA per 1 januari 2020 (Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
- Eigen risicodragerschap WGA
- Eigen risicodragerschap Ziektewet.
- De invoering van Kindcentra en de gevolgen voor de personele invulling (eventuele nieuwe functies en werkgeverschap).
- De verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd.

Risico:
Flexibiliteit in het personeelsbestand. Voldoen aan wet- en regelgeving. Verhoging personele kosten door transitievergoedingen en boventallig personeel.

Risico inschatting:
Impact: Hoog
Kans: Hoog

Getroffen maatregelen:
Huidige ontwikkelingen volgen en juridische ondersteuning. Herverzekering WGA
Plan van aanpak opgesteld om alle risico's met betrekking tot de WAB in kaart te krijgen.
Afbouw van de flexibele schil (maximaal 10 FTE).

Schatting kosten:
€ 0,8 miljoen

Risico-eigenaar:
College van Bestuur

Leegstand

Het terugdringen van de leegstand zal leiden tot een aanzienlijke besparing. Vooralsnog is in de begroting voor 2020 gekozen om rekening te houden met een leegstand van 19% gezien het terugdringen van de leegstand van verschillende factoren en medewerking van verschillende partijen afhankelijk is.

Risico:
Leegstand

Risico inschatting:
Impact: Middel
Kans: Middel

Getroffen maatregelen:
De leegstand is inzichtelijk gemaakt. De leerlingenprognoses voor de komende vijf jaar zijn ingeschat. De gewenste vervolgacties zijn inzichtelijk gemaakt in een huisvestingsplan

Schatting kosten:
€ 210.000,- (huidige leegstand)

Risico-eigenaar:
College van Bestuur
Schooldirecteuren

Leerlingprognoses

In de meerjarenverwachting en de begroting is rekening gehouden met een stabilisatie van het aantal leerlingen. De verwachtingen per school zijn divers, waarbij voor een aantal scholen rekening wordt gehouden met een forse daling en voor een aantal scholen dient de groei verder te worden ingezet. Deze groei kan mede worden gerealiseerd door de geplande uitbreidingen van de Pionier en IKC Wiarda. In het huisvestingsplan van de gemeente is voor deze 2 scholen voor € 3 miljoen gereserveerd voor uitbreiding.

Indien de stabilisatie van het leerlingaantal niet wordt gerealiseerd, zal er sprake zijn van overcapaciteit.

Risico:
Lagere leerlingenaantal

Risico inschatting:
Impact: Middel
Kans: Klein

Getroffen maatregelen:
Omvang flexibele schil bepalen, rekening houdend met bovenstaand risico. Inzetten op verdere profilering van scholen.

Schatting kosten:
€ 100.000,- (per 20 leerlingen)

Risico-eigenaar:
College van Bestuur

Proloog kiest voor ERD Vervangingsfonds

Het vervangingsfonds is aan het moderniseren. Verplichte aansluiting zal worden afgeschaft. Op 1 april 2017 is gestart met een flexpool. Daarnaast is Proloog per 1 januari 2018 eigen risicodrager geworden voor de vervangingen en zal afscheid worden genomen van het vervangingsfonds. Dit risico geldt ook nog voor 2019.

Ter voorbereiding op dit besluit is een onderzoek uitgevoerd door bureau Van Beekveld en Terpstra naar de voor- en nadelen in relatie tot de inrichting van een flexpool. Daarnaast is door het vervangingsfonds een risicoanalyse uitgevoerd met een best-case-worst-case scenario. Over de afgelopen jaren was het ziekteverzuim fors. Desondanks waren de betaalde premie en de gedeclareerde kosten bij het vervangingsfonds in evenwicht. Proloog heeft de ambitie om het ziekteverzuim te verlagen. Bij een daling van het ziekteverzuimpercentage zal een besparing worden gerealiseerd.

Risico:
Stijging van het ziekteverzuim
Risico inschatting:
Impact: Middel
Kans: Middel
Getroffen maatregelen:
Intern vervangingsbeleid opgesteld. Flexpool opgestart. Monitoring van het ziekteverzuim en de vervangingskosten middels de 4 en 8 maands rapportage.
Schatting kosten:
€ 125.000,- (stijging van 20% van het ziekteverzuim)
Risico-eigenaar:
College van Bestuur

Onderhoud

Het onderhoud van de schoolgebouwen (zowel binnen- als buitenkant) is met ingang van 1 januari 2015 voor zowel de uitvoering als financieel volledig voor rekening van de schoolbesturen gekomen. Bij de invoering is geen overgangsregeling van toepassing en er is ook geen nulmeting uitgevoerd. Een deel van de bekostiging komt uit het gemeentefonds en wordt toegevoegd aan de lumpsumbekostiging van de schoolbesturen. De omvang van de beschikbare middelen en de te besteden bedragen voor dit onderhoud van de buitenkant van de locaties is niet toereikend voor alle onderhoudslasten.

Er bestaat een risico dat de beschikbare bedragen van het Rijk ontoereikend zullen zijn voor deze toekomstige onderhoudskosten. Dit betreft de onderhoudslasten vanaf jaar 6 tot en met verder.

Risico:
Vergoeding rijk niet toereikend
Risico inschatting:
Impact: Middel
Kans: Klein
Getroffen maatregelen:
De onderhoudslasten voor de komende twintig jaar zijn inzichtelijk gemaakt. De leerlingenprognoses voor de komende vijf jaar zijn ingeschat. Jaarlijks wordt er een ‘APK’ uitgevoerd inzake de staat van het schoolgebouw in relatie tot de geplande onderhoudswerkzaamheden. In samenspraak met de gemeente Leeuwarden is, en zal per school worden gekeken of de school levensvatbaar is mede in relatie tot het vlekkenplan en de ontwikkeling van IKC's.
Schatting kosten:
€ 3 miljoen (aanvullende reservering lasten 2020 t/m 2024)
Risico-eigenaar:
College van Bestuur





Stafbureau Proloog

Fonteinland 11

8913 CZ Leeuwarden

(058) 234 7520

info@proloog.nl

www.proloog.nl

proloog 
openbaar basisonderwijs